

SO SÁNH CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG CỦA BANGKOK VÀ HÀ NỘI THÔNG QUA NHÓM CHỈ SỐ CHÍNH TRỊ - KINH TẾ CỦA MERCER

ĐỖ THỊ LIÊN VÂN*

Tóm tắt: Chất lượng cuộc sống (CLCS) và nâng cao CLCS thành phố đã và đang trở thành mục tiêu hàng đầu trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của các thành phố, quốc gia và từng khu vực trên thế giới, trong đó có Bangkok và Hà Nội. Đây cũng là một tiêu chí rất quan trọng trong mục tiêu phát triển của Cộng đồng Văn hóa - Xã hội ASEAN.

Đã có nhiều học giả và các nhà nghiên cứu trong và ngoài nước nghiên cứu về chủ đề chất lượng cuộc sống với các cách tiếp cận rất đa dạng và phong phú. Tuy nhiên, sử dụng cách tiếp cận khu vực học với nhóm phương pháp liên ngành xã hội học, bài viết này tập trung so sánh chất lượng cuộc sống của Bangkok và Hà Nội thông qua nhóm chỉ số chính trị - kinh tế của Mercer nhằm làm rõ thực trạng những thành tựu, khó khăn, hạn chế về chất lượng cuộc sống của hai thành phố qua từng nhóm chỉ số và rút ra một số bài học kinh nghiệm đối với Hà Nội trong bối cảnh mới hiện nay.

Từ khóa: So sánh; Chất lượng cuộc sống; Bangkok; Hà Nội; Nhóm chỉ số chính trị - kinh tế; Mercer.

1. Khái quát về chất lượng cuộc sống thành phố và Bộ chỉ số của Mercer

Chất lượng cuộc sống thành phố/đô thị là một phạm trù rộng lớn bao gồm tổng thể các điều kiện, môi trường sống cơ bản như: môi trường chính trị - kinh tế; môi trường văn hóa - xã hội; môi trường tự nhiên, nhà ở và các dịch vụ đô thị... Nếu

một trong những yếu tố trên không được đảm bảo thì chúng sẽ tác động đến chất lượng cuộc sống của người dân thành phố ở các mức độ khác nhau.

Hiện nay, trên thế giới có nhiều lý thuyết, quan điểm khác nhau nghiên cứu về chất lượng cuộc sống thành phố/đô thị, từ đó phát sinh nhiều thuật ngữ ám chỉ tới

---

* Th.S. Đỗ Thị Liên Vân, Viện Nghiên cứu và Phát triển kinh tế - xã hội Hà Nội, NCS. Đại học KHXH&NV - ĐHQG Hà Nội

cuộc sống thành phố như: “*thành phố sống tốt*” (Livable city), thành phố đáng sống (Livability City), “*thành phố toàn cầu*” (Global City), “*thành phố thông minh*” (Smart City), “*chất lượng cuộc sống thành phố*” (Quality of City life), v.v.

Theo quan niệm của nhiều nhà nghiên cứu, thành phố đáng sống (Livability City) là một thành phố dành cho tất cả mọi người⁽¹⁾. Đó là một thành phố được coi như là gia đình “*The City as a Family*” và phải là nơi hấp dẫn, thú vị, an toàn cho trẻ em, người già và cả người lớn, chứ không chỉ là nơi dành riêng cho những người kiếm được tiền ở đó rồi sau đó dịch chuyển ra sống ở các vùng ngoại ô khác để có được không khí trong lành hơn. Đối với trẻ em và người già, điều quan trọng là nơi cư trú phải có không gian xanh sạch đẹp, có khu vui chơi giải trí, có nơi gặp gỡ và trò chuyện, v.v.

Theo các học giả chuyên nghiên cứu về đô thị, một thành phố sống tốt là thành phố mà ở đó con người được hưởng những dịch vụ cơ bản tốt về y tế, giáo dục, có môi trường sống có lợi cho sức khỏe, có không gian công cộng và không gian cộng đồng (Community and Civic Spaces), là nơi người dân có thể đến mà không cần phải sử dụng toàn bộ thời gian của mình cho các quan hệ thương mại hay trao đổi hàng hóa; là nơi người dân được đối xử công bằng, dân chủ và dễ dàng hợp tác trong nhiều dạng hoạt động. Tóm lại, đó là thành phố mà mọi sự xây dựng, quy hoạch, đầu tư và giao thương đều hướng đến phục vụ con người.

Hiện nay, có nhiều tổ chức, viện nghiên cứu, các tập đoàn toàn cầu trên thế giới...đã xây dựng nên những Bộ chỉ số nhằm đánh

giá một cách đầy đủ và toàn diện về chất lượng cuộc sống ở các thành phố/đô thị dựa trên các nhóm chỉ số phản ánh chất lượng cuộc sống. Điển hình và có uy tín khá cao hiện nay là Bộ chỉ số khảo sát Chất lượng cuộc sống định kỳ hàng năm của Tập đoàn Mercer (*Mercer's Quality of Living Survey*).

Báo cáo hàng năm của Mercer không những cung cấp các thông tin hữu ích và đưa ra những khuyến nghị đối với các thành phố, các quốc gia nhằm tháo gỡ các khó khăn mà các thành phố đang gặp phải, đồng thời thông quan Bộ chỉ số đó, giống như một thước đo chất lượng phát triển của các thành phố khi nhìn vào, để thấy mức độ phát triển của chúng đang ở đâu so với các thành phố khác trên thế giới. Đây cũng là một Bộ chỉ số mà trong đó có nhiều chỉ số đang là những vấn đề bức xúc nhất của các thành phố thuộc khu vực Đông Nam Á hiện nay.

Tính đến nay, Mercer đánh giá điều kiện sống đô thị tại hơn 231 thành phố được khảo sát trên toàn thế giới. Chất lượng cuộc sống được phân tích theo 39 chỉ số thành phần và chia thành 10 nhóm: (1) Môi trường chính trị và xã hội; (2) Môi trường kinh tế; (3) Môi trường văn hóa xã hội; (4) Y tế và sức khỏe; (5) Trường học và giáo dục; (6) Dịch vụ công cộng và giao thông; (7) Giải trí; (8) Hàng tiêu dùng; (9) Nhà ở; (10) Môi trường tự nhiên⁽²⁾.

Tuy nhiên, do khuôn khổ có hạn của bài tạp chí, trong bài viết này, tác giả chỉ sử dụng các kết quả xếp hạng chất lượng cuộc sống của Tập đoàn Mercer công bố trong các năm 2006, 2016, 2017, 2018 và kết hợp với kết quả điều tra khảo sát do

tác giả thực hiện tại 2 thành phố Bangkok và Hà Nội, với mỗi thành phố 200 mẫu phiếu, nhằm tập trung so sánh 2/10 nhóm chỉ số cơ bản gồm 7 chỉ số trong Bộ chỉ số của Mercer, đó là: *Nhóm 1 là nhóm Môi trường chính trị - xã hội*, gồm 05 chỉ số: (1) Xuất nhập cảnh dễ dàng; (2) Quan hệ với các quốc gia khác; (3) Tuân thủ pháp luật; (4) Sự ổn định; (5) Tội phạm; và *Nhóm 2 là Môi trường kinh tế*, gồm 02 chỉ số: (6) Các dịch vụ ngân hàng; (7) Những quy định trao đổi tiền tệ.

2. So sánh thực trạng những điểm giống và khác nhau giữa Bangkok và Hà Nội qua nhóm chỉ số chính trị - kinh tế

2.1. Những điểm giống và khác nhau qua nhóm chỉ số chính trị - xã hội

2.1.1. Thực trạng những điểm giống nhau:

Trong những điểm giống nhau qua nhóm chỉ số chính trị - xã hội, Mercer tập trung so sánh Bangkok và Hà Nội ở những chỉ số chính sau đây:

(1) *"Xuất nhập cảnh dễ dàng"*: Với tư cách là hai thành phố - thủ đô của hai quốc gia ASEAN, cả Bangkok và Hà Nội đều được coi là hai thành phố phát triển khá năng động ở khu vực Đông Nam Á. Vì vậy, cả hai thành phố đều được đánh giá cao về chỉ số xuất nhập cảnh dễ dàng với mức độ tương đương nhau. Ngoài ra, tùy thuộc vào điều kiện, thời gian và quy chế cụ thể của từng nước mà mỗi thành phố có những quy định riêng phù hợp với chỉ số xuất nhập cảnh.

(2) *"Quan hệ với các quốc gia khác"*: Bangkok và Hà Nội đều đang hướng tới việc mở rộng hơn nữa mối quan hệ hợp tác song phương và đa phương với các tổ chức quốc tế, quốc gia và khu vực khác nhau trên thế giới. Một điểm đặc biệt là cả Thái Lan và Việt Nam hiện nay đều đang đẩy mạnh mọi hoạt động hướng tới các mục tiêu của cộng đồng Văn hóa - Xã hội ASEAN (ASEAN Social and Cultural Community - ASCC) nhằm thúc đẩy xây dựng ASCC *"phát triển hài hòa, đoàn kết, đùm bọc, chia sẻ, hướng tới người dân..."*; nên chỉ số quan hệ với các quốc gia khác đang được Bangkok và Hà Nội thúc đẩy mạnh mẽ⁽³⁾.

(3) *"Tuân thủ pháp luật"*: Đây là chỉ số mà cả hai thành phố Bangkok và Hà Nội đều được đánh giá khá tốt so với các thành phố của các quốc gia và khu vực khác trên thế giới. Tuy nhiên, còn tùy thuộc vào thời gian và tùy từng điều kiện phát triển kinh tế, xã hội, văn hóa, lối sống của mỗi nước mà mức độ tuân thủ pháp luật của các công dân và việc thực thi pháp luật ở mỗi thành phố cũng có sự khác biệt nhất định.

(4) *"Sự ổn định"*: Tính từ khi Việt Nam tiến hành đổi mới, mở cửa và hội nhập (1986), cả Bangkok và Hà Nội đều dần trở thành hai thành phố tiêu biểu, là đầu tàu phát triển khá ổn định trong các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, khoa học - công nghệ ở cả hai nước. Cả hai thành phố đều đã và đang trải qua thời kỳ đô thị hóa, công nghiệp hóa, hiện đại hóa và đã nhanh chóng phát triển toàn diện trên nhiều phương diện và trở thành những đô thị lớn, nơi tập trung dân cư đông đúc. Bộ mặt đô thị của Bangkok và Hà Nội ngày một khang trang hơn, chất

lượng cuộc sống người dân ngày càng được cải thiện. Ở cả hai thành phố, chính quyền đều có những chính sách thông thoáng để thu hút và tạo điều kiện cho các tổ chức, cá nhân và doanh nghiệp trong và ngoài nước tham gia đầu tư phát triển.

(5) *"Tội phạm"*: Cả Bangkok và Hà Nội đều có tỷ lệ tương đối vừa phải khi so sánh với các đô thị khác trên toàn thế giới. Mặc dù Thái Lan và Việt Nam là hai quốc gia đa dân tộc và có chế độ chính trị khác nhau, nhưng mục tiêu về phòng, chống tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm công nghệ cao đều đang là mối quan tâm lớn của cả hai chính quyền Bangkok và Hà Nội.

2.1.2. *Thực trạng những điểm khác nhau:*

(1) *Về chỉ số "Xuất nhập cảnh" (chính sách thị thực của hai nước, mức độ dễ dàng, thông thoáng khi nhập cảnh)*: Ở chỉ số này, Bangkok đang được đánh giá cao hơn so với Hà Nội, khi vào tháng 11/2016 Chính phủ Thái Lan đã thông qua một số biện pháp nhằm nới lỏng chính sách cấp thị thực nhập cảnh có thời hạn lên tới 10 năm cho người nước ngoài trên 50 tuổi. Ngoài ra, Chính phủ Thái Lan còn quyết định miễn phí thị thực du lịch cho công dân của 19 quốc gia và vùng lãnh thổ từ ngày 01/12/2016 đến ngày 28/02/2017. Với chính sách này, Chính phủ Thái Lan hy vọng sẽ giúp thu hút thêm du khách quốc tế và đưa quốc gia này trở thành trung tâm dịch vụ y tế và nghỉ dưỡng cho người về hưu. Dự kiến, những biện pháp này sẽ tạo thêm khoảng 62 nghìn việc làm tạm thời và giúp tăng thu thêm cho Chính phủ khoảng 1,2 tỷ bạt tiền thuế⁽⁴⁾.

Trong khi đó, công dân nước ngoài đến nhất định phải có thị thực hợp lệ với yêu cầu có hộ chiếu phải còn hạn ít nhất 6 tháng tính từ ngày nhập cảnh vào Việt Nam. Việt Nam cho phép công dân 23 quốc gia nhập cảnh Việt Nam không cần visa với khoảng thời gian khác nhau mà phần lớn các quốc gia này là thành viên. Việt Nam là một trong những nước có chính sách visa khắt khe và hiện mới chỉ miễn thị thực du lịch cho công dân 24 nước, ít hơn nhiều so với các nước khác trong khu vực⁽⁵⁾.

(2) Về chỉ số *"Quan hệ với các quốc gia khác" (các mối quan hệ hợp tác của hai thành phố theo nhiều hình thức trực tiếp, gián tiếp, song phương, đa phương...)*

Bangkok là thành viên của nhiều tổ chức quốc tế và mạng lưới chính quyền thành phố trong khu vực. Ngoài ra, với vị trí nằm ở trung tâm của lục địa Đông Nam Á, Bangkok còn là nơi có nhiều trụ sở làm việc của các tổ chức quốc tế và khu vực khác nhau⁽⁶⁾.

Về phía Hà Nội, với phương châm chủ động hội nhập kinh tế quốc tế, đến nay, Hà Nội đã có quan hệ hữu nghị và hợp tác với trên 70 thủ đô/thành phố của hơn 60 nước và vùng lãnh thổ. Những năm gần đây, Hà Nội đã ký kết 20 thỏa thuận quốc tế với các thủ đô/thành phố lớn cũng như với các tập đoàn, doanh nghiệp nước ngoài nhằm tăng cường hợp tác. Quan hệ giữa Hà Nội với các nước láng giềng, các nước lớn, các đối tác quan trọng... tiếp tục được tăng cường, đóng góp vào công tác đối ngoại chung của quốc gia⁽⁷⁾.

(3) Về chỉ số *"Tuân thủ pháp luật" (tình*

hình phạm tội; sự tuân thủ luật pháp của công dân và sự cưỡng chế pháp luật của chính quyền...):

Bangkok là một trong những thành phố khá nghiêm ngặt trong việc tuân thủ pháp luật. Khi tới Bangkok, tất cả mọi người đều chịu sự điều chỉnh của luật pháp địa phương và các hình phạt, bao gồm cả những luật lệ và hình phạt rất khắc nghiệt. Hình phạt cho tội phạm ma túy là rất nghiêm trọng và bao gồm cả án tử hình. Việc sở hữu một lượng nhỏ ma túy cho mục đích giải trí cũng có thể dẫn người ta đến án tù dài và bị trục xuất. Đặc biệt, các điều khoản tù có thể áp dụng lên đến 15 năm nếu bị cáo buộc xúc phạm tới chế độ quân chủ. Tuân thủ luật pháp địa phương và tôn trọng phong tục Thái Lan là yêu cầu đối với tất cả mọi người khi cư trú tại Bangkok⁽⁸⁾.

Còn đối với thành phố Hà Nội, trong những năm qua, sự tuân thủ pháp luật luôn được chính quyền quan tâm và bảo vệ⁽⁹⁾. Các lực lượng chấp pháp của Hà Nội luôn đảm bảo tốt về an ninh kinh tế - xã hội, không để phát sinh “điểm nóng” khiến các thế lực thù địch có thể lợi dụng kích động biểu tình gây phức tạp về an ninh, trật tự an toàn xã hội, xâm phạm lợi ích quốc gia⁽¹⁰⁾; đồng thời thực hiện tốt chính sách tôn giáo, đấu tranh có hiệu quả với các hoạt động lợi dụng tôn giáo để chống phá chính quyền.

(4) Về chỉ số “*Sự ổn định*” (*sự ổn định chính trị - xã hội, ổn định việc làm; ổn định trị an, an ninh trật tự, an toàn xã hội, khủng bố; bạo động; tôn giáo, tai nạn giao thông, thiên tai...*):

Ở Bangkok, mối nguy hại gây bất ổn lớn tới cuộc sống của người dân là vấn nạn về tai nạn giao thông, chiếm tới khoảng 50,9% số vụ tai nạn của cả nước. Các cuộc biểu tình và phản đối chính trị cũng rất phổ biến ở Bangkok. Các nhà chức trách quản sự duy trì quyền hạn khá rộng, bao gồm cả quyền hạn để hạn chế sự tham gia biểu tình công khai của cộng đồng. Trong những năm gần đây, các cuộc tấn công khủng bố, bao gồm cả các vụ đánh bom, có thể xảy ra bất cứ lúc nào, bất cứ nơi đâu, kể cả ở Bangkok và khu nghỉ mát Phuket. Ngoài ra, còn một mối nguy cơ nghiêm trọng khác đang đe dọa sức khỏe cộng đồng là vấn nạn đến từ những con lạc đi lang thang khắp Bangkok với ước tính lên đến khoảng 300.000 con. là căn bệnh khá phổ biến trong số những con chó đi lạc, khiến cho việc điều trị vết chó cắn gây ra gánh nặng tài chính cho Bangkok⁽¹¹⁾.

Đối với thành phố Hà Nội, an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội luôn được đảm bảo tuyệt đối. Hàng năm, Thành phố xây dựng và triển khai đồng bộ các phương án, kế hoạch bảo vệ tuyệt đối an toàn các mục tiêu trọng điểm, hoạt động của các nhà lãnh đạo Đảng, Nhà nước; các đoàn khách quốc tế, các sự kiện chính trị, văn hóa, xã hội diễn ra trên địa bàn. Lực lượng công an Hà Nội còn thực hiện khá hiệu quả công tác phòng ngừa, ngăn chặn việc lợi dụng các vấn đề chính trị, xã hội nhạy cảm. Trong quá trình đô thị hoá, việc triển khai các dự án trọng điểm, việc đền bù, giải phóng mặt bằng được chính quyền giải quyết ngay từ đầu, không để nảy sinh phức tạp, đột biến, bất ngờ⁽¹²⁾. Ngoài ra, chính quyền Hà Nội luôn tăng cường tuyên

truyền thực hiện các quy định về phòng chống cháy, nổ⁽¹³⁾.

(5) *Về Chỉ số "Tội phạm" (Tỷ lệ, số lượng tội phạm, các hình thức tội phạm trong thành phố...):*

Bangkok có tốc độ tăng trưởng kinh tế cao từ những năm 1960 nhưng kèm theo đó là tỷ lệ về tội phạm cũng ngày một gia tăng mà nguyên nhân một phần là do quá trình đô thị hóa, di cư, thất nghiệp và nghèo đói. Theo thống kê của cảnh sát, năm 2010, hình thức tội phạm xảy ra nhiều nhất là tội phá hoại nhà cửa, với 12.347 trường hợp; tiếp đó là các vụ trộm xe máy: 5.504 trường hợp; 3.694 vụ tấn công và 2.836 vụ tham ô, v.v. Các tội phạm nghiêm trọng bao gồm 183 vụ giết người, 81 vụ cướp bằng súng, 265 vụ cướp, 1 vụ bắt cóc và 9 vụ án hòa hoãn. Ngoài ra, còn có một số hình thức tội phạm khác như móc túi, lấy cắp ví và gian lận thẻ tín dụng. xảy ra với tần suất khá thường xuyên. Bên cạnh đó, còn có các vụ tấn công và cướp của người nước ngoài thường xảy ra xung quanh các điểm du lịch nổi tiếng như Đường Khao San ở Bangkok và các khu giải trí ban đêm ở Thủ đô⁽¹⁴⁾.

Còn đối với Hà Nội, tình hình tội phạm và các vụ vi phạm pháp luật gần đây nhìn chung có chiều hướng suy giảm. Tuy nhiên, một số hình thức tội phạm mới như tội phạm sử dụng công nghệ cao lại tăng nhanh. Tội phạm hình sự diễn biến phức tạp và có xu hướng trẻ hóa, tính chất nghiêm trọng không giảm, nhất là các tội có sử dụng bạo lực như cướp, cố ý gây thương tích... Bên cạnh đó, tội phạm kinh tế cũng gia tăng trong nhiều lĩnh vực như

tham ô, buôn lậu, gian lận thương mại, vi phạm sở hữu trí tuệ, sản xuất kinh doanh hàng giả, hàng cấm...; tội phạm ma túy tiếp tục tăng với tính chất hoạt động tinh vi, chống đối quyết liệt hơn; tội phạm sử dụng công nghệ cao như lừa đảo chuyển tiền vào tài khoản, sử dụng Facebook, Internet để buôn bán hàng lậu, hàng giả, hàng cấm, v.v.

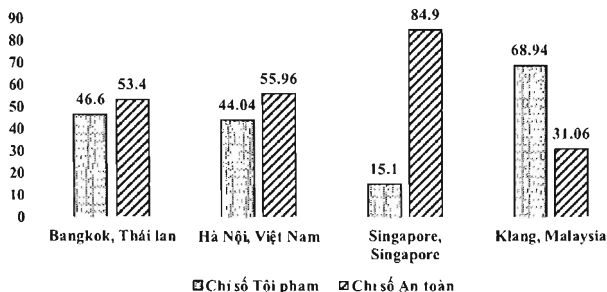
Rõ ràng, chỉ số tội phạm ở cả Bangkok và Hà Nội còn khá cao. Điều này đang đặt ra cho lực lượng cảnh sát ở cả hai thủ đô không ít nhiệm vụ khó khăn và nặng nề.

Theo bảng đánh giá: "Đông Nam Á - Chỉ số tội phạm và Chỉ số an toàn năm 2018" của Tổ chức Numbeo.com, là thành phố có chỉ số tội phạm thấp nhất với mức 15,10 điểm và chỉ số An toàn của là rất cao với 84,90 điểm, dẫn đầu Bảng xếp hạng 23 thành phố trong khu vực. Thành phố có chỉ số Tội phạm cao nhất (68,94 điểm) và cũng là nơi kém an toàn nhất (31,06 điểm) đó là . Trong khi đó, chỉ số tội phạm của Hà Nội thấp hơn so với Bangkok và chỉ số an toàn của Hà Nội cũng cao hơn Bangkok (Xem Biểu đồ 2.1). Điều đó có nghĩa là Hà Nội có ít tội phạm hơn và có mức an toàn cao hơn so với Bangkok.

2.2. Thực trạng những điểm giống và khác nhau qua nhóm chỉ số môi trường kinh tế

2.2.1. Thực trạng những điểm giống nhau

(6) *Về chỉ số "Các dịch vụ ngân hàng":* Thủ đô Bangkok và Hà Nội đều là những trung tâm lớn về kinh tế, tài chính của cả nước và cả vùng. Bangkok còn là một trong những trung tâm tài chính lớn và khá lâu

Biểu đồ 2.1. Đông Nam Á - Chỉ số tội phạm và chỉ số an toàn năm 2018

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ Numbeo.com⁽¹⁵⁾

đời ở khu vực Đông Nam Á. Vì vậy, cả hai thành phố đều có hệ thống dịch vụ ngân hàng phát triển với nhiều loại hình đa dạng, phong phú, đáp ứng nhu cầu phát triển năng động của các thành phố đang phát triển trong khu vực và thế giới.

(7). Về chỉ số "Những quy định trao đổi tiền tệ": Thủ đô Bangkok và thủ đô Hà Nội đều là những điểm du lịch nổi tiếng ở Đông Nam Á và thế giới. Cả hai thành phố đều đã trải qua quá trình mở cửa, hội nhập kinh tế quốc tế và là hai thành phố có tỷ lệ đầu tư nước ngoài khá cao so với cả nước và khu vực. Do đó, những chính sách và quy định về trao đổi tiền tệ của hai thành phố cũng khá thông thoáng, đa dạng và thuận tiện, phù hợp với thông lệ quốc tế. Tuy nhiên, tùy từng thời điểm và điều kiện kinh tế mà mỗi quốc gia đều có những quy định đặc thù.

(6) Về chỉ số "Các dịch vụ ngân hàng" (số lượng dịch vụ, chất lượng phục vụ, trao đổi dịch vụ quốc tế):

Bangkok hiện là một trung tâm kinh tế và tài chính trong khu vực với nhiều trụ sở của các công ty đa quốc gia và đóng vai trò một điểm trung chuyển trong giao thông quốc tế và nổi lên như một đầu tàu trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe, nghệ thuật, thời trang và giải trí. Bangkok là nơi đặt trụ sở chính của tất cả các ngân hàng thương mại, các công ty và các tổ chức tài chính lớn nhất của Thái Lan. Một số lượng lớn các tập đoàn đa quốc gia đặt trụ sở chính của họ tại Bangkok do chi phí chi cho lực lượng lao động thấp hơn và các hoạt động của công ty liên quan đến các trung tâm kinh doanh lớn khác của châu Á. Tất cả 17 công ty Thái Lan được liệt kê trên đều có trụ sở tại thủ đô, đã khẳng định quy mô và sự phát triển của hệ thống các dịch

2.2.2. Thực trạng những điểm khác nhau

vụ ngân hàng của Bangkok hiện nay⁽¹⁶⁾.

Còn đối với Hà Nội, đây là trung tâm tài chính tiền tệ lớn nhất khu vực phía Bắc và đứng thứ hai ở Việt Nam. Hiện nay, thành phố có 446 tổ chức tín dụng (tính đến chi nhánh cấp I) với đủ các loại hình: ngân hàng thương mại nhà nước, ngân hàng thương mại cổ phần, ngân hàng liên doanh, chi nhánh ngân hàng nước ngoài, ngân hàng 100% vốn nước ngoài, công ty tài chính, công ty cho thuê tài chính, quỹ tín dụng nhân dân, ngân hàng chính sách xã hội, v.v. Các tổ chức tín dụng không ngừng đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin vào quản lý, điều hành, phát triển các tiện ích mới theo chiều sâu. Tuy nhiên, nhìn chung việc đáp ứng dịch vụ ngân hàng đối với nền kinh tế vẫn còn hạn chế bởi các sản phẩm, dịch vụ của hệ thống ngân hàng vẫn còn đơn điệu. Các hoạt động thanh toán qua tài khoản (ATM, POS), dịch vụ quản lý tài sản cho cá nhân có thu nhập cao, quản lý kết sắt, quản lý thấu chi... vốn đang rất phổ biến trên thế giới lại chưa được sử dụng rộng rãi ở Hà Nội⁽¹⁷⁾.

(7) Về chỉ số "Những quy định trao đổi tiền tệ" (Các quy định của pháp luật về trao đổi tiền tệ; mức độ thanh khoản; sự tiện lợi)

Bangkok hiện là một trung tâm kinh tế, tài chính và truyền thông lớn trong khu vực với các dịch vụ trao đổi tiền tệ và thanh toán khá thông thoáng và tiện lợi. Bangkok nổi tiếng với nhịp sống về đêm sôi động và có nhiều di tích lịch sử văn hóa nổi tiếng. Bangkok giành vị trí quán quân trong bảng xếp hạng các thành phố điểm đến hấp dẫn nhất toàn cầu năm 2013 do tổ chức

MasterCard Worldwide đánh giá, bầu chọn.

Còn đối với Hà Nội, các dịch vụ liên quan đến trao đổi tiền tệ và thanh toán đang ngày càng phát triển để phù hợp với các chuẩn mực và thông lệ quốc tế như: thanh toán điện tử liên ngân hàng, chuyển tiền điện tử, dịch vụ ngân hàng tự động, dịch vụ thẻ... Hiện trên địa bàn thành phố có 73.865 máy POS (máy chấp nhận thanh toán thẻ), gần 2.740 máy ATM (máy rút tiền tự động) với 19.941 đơn vị chấp nhận thẻ. Tuy nhiên, việc mua bán trao đổi ngoại tệ trên địa bàn thành phố phải được thực hiện tại các ngân hàng. Chính quyền nghiêm cấm các hoạt động trao đổi ngoại tệ tại các điểm giao dịch tư nhân mà không phải là ngân hàng.

3. Một số đánh giá và bài học kinh nghiệm cho Hà Nội

3.1. Một số đánh giá

Có thể nói, môi trường chính trị - xã hội có vai trò và ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng cuộc sống ở các quốc gia nói chung và mỗi thành phố nói riêng. Các chỉ số chủ yếu thuộc môi trường chính trị - xã hội được Mercer đề cập trên đây như: Xuất nhập cảnh dễ dàng, Quan hệ với các quốc gia khác, Tuân thủ pháp luật, Sự ổn định, Tội phạm...chính là các tiêu chí để đánh giá về chất lượng cuộc sống ở các đô thị, cụ thể ở đây là Bangkok và Hà Nội. Nhóm chỉ số môi trường chính trị - xã hội mà Mercer đề cập vừa phản ánh môi trường chính trị - xã hội trong nước, vừa phản ánh môi trường chính trị - xã hội quốc tế.

Căn cứ kết quả khảo sát, có thể thấy cả hai thành phố đều thuộc nhóm chỉ số môi

trường chính trị - xã hội không có sự chênh lệch lớn hoặc bất thường. Có những chỉ số của Bangkok cao điểm hơn, nhưng cũng có những chỉ số Hà Nội lại cao điểm hơn.

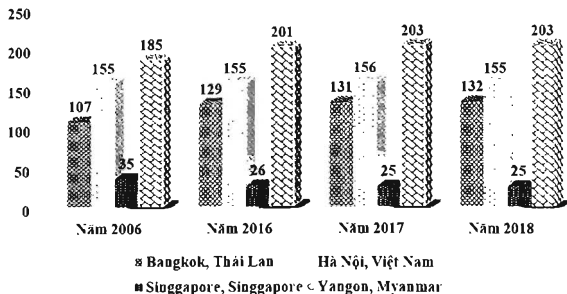
Về môi trường kinh tế: Đây là môi trường rất quan trọng, tác động qua lại tới nhiều lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có chất lượng cuộc sống của thành phố/đô thị. Sự tác động của các chỉ số thuộc môi trường kinh tế có tính chất trực tiếp và năng động hơn so với một số chỉ số khác của những môi trường khác. Những diễn biến của môi trường kinh tế bao giờ cũng hàm chứa những cơ hội và đe dọa khác nhau đối với từng lĩnh vực của cuộc sống. Trong bộ chỉ số của Mercer về chất lượng cuộc sống, thì môi trường kinh tế được tập trung chủ yếu hai chỉ số như: “*Các dịch vụ ngân hàng*” và “*Những quy định*

trao đổi tiền tệ”. Đây được cho là những chỉ số có tác động qua lại trực tiếp đến chất lượng cuộc sống của các thành phố, đặc biệt là các đô thị lớn hiện nay như Bangkok và Hà Nội.

Nhiều người cho rằng, các chỉ số “*Các dịch vụ ngân hàng*” hay “*Những quy định trao đổi tiền tệ*” không có tác động nhiều đến chất lượng cuộc sống của họ. Tuy nhiên, trước bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, khi cả hai đô thị này đều là những thành phố có ngành du lịch phát triển thì các dịch vụ ngân hàng và những quy định trao đổi tiền tệ nếu không được thông thoáng, sẽ ảnh hưởng đáng kể tới sự tiện lợi của du khách và chất lượng cuộc sống của họ.

Căn cứ vào *Bảng xếp hạng về chất lượng cuộc sống của 231 thành phố* do

Biểu đồ 2.2. Xếp hạng chất lượng cuộc sống của Mercer đối với các thành phố là thủ đô của các nước Đông Nam Á (2006 - 2016/2017/2018)

Nguồn: Tác giả tổng hợp từ nguồn Mercer.com (2006;2016;2017;2018)

Mercer công bố trong 10 năm gần đây (2006 - 2016) thì thấy, các thành phố/thủ đô của các nước khu vực Đông Nam Á không có biến động đáng kể. Trong đó, chỉ có Singapore là có sự thay đổi xếp hạng rõ nét nhất theo chiều hướng tốt tăng lên, xếp thứ 25 trong số 231 thành phố trên toàn thế giới. Còn lại các thành phố khác trong khu vực vẫn giữ nguyên vị trí xếp hạng như 10 năm trở lại đây. Cá biệt, có một số thành phố như Bangkok, Kuala Lumpur, Yangon không những không giữ nguyên thứ hạng mà còn giảm sâu đến trên 20 bậc. Cụ thể năm 2006, Bangkok giữ thứ hạng 107 nhưng năm 2016 Bangkok đã tụt xuống thứ hạng 129; năm 2017 là thứ hạng 131 và năm 2018 là 132. Còn thứ hạng của Hà Nội vẫn không thay đổi và nằm dưới Bangkok khoảng 20 bậc (xếp thứ 155 năm 2018) dù tốc độ tăng GDP của Hà Nội gần đây luôn ở mức cao so với các thành phố khác trên thế giới (Xem Bảng 2.2.).

Trong mỗi nhóm chỉ số đều có những điểm giống nhau và khác nhau giữa hai thành phố. Không có chỉ số nào hoàn toàn khác hoặc hoàn toàn giống nhau giữa Bangkok và Hà Nội. Trong nhóm chỉ số chính trị - kinh tế, thì chỉ số “Dịch vụ ngân hàng” và “Trao đổi tiền tệ” của Bangkok có ưu thế vượt trội hơn so với Hà Nội do Bangkok luôn là một trong những trung tâm tài chính hàng đầu khu vực.

Nhóm chỉ số về “Tội phạm” và “Ổn định” được người dân coi trọng và cho rằng chúng có tác động lớn đến chất lượng cuộc sống của người dân Bangkok và Hà Nội. Ở hai chỉ số này, Hà Nội lại có vẻ trội hơn Bangkok.

3.2. Một số bài học kinh nghiệm đối với Hà Nội

Trong so sánh với thành phố Bangkok, một số bài học có thể rút ra cho Hà Nội như sau:

Thứ nhất, chú trọng và phát huy các chỉ số có liên quan đến việc đảm bảo an toàn cho cuộc sống của người dân. Xét về chỉ số an toàn và tội phạm, Hà Nội có vẻ vượt trội so với Bangkok. Tuy nhiên, Hà Nội không nên “ngủ quên” với thành tích này. Đặc biệt, trước những biến đổi của các loại hình tội phạm với các hình thức và thủ đoạn tinh vi như hiện nay, Hà Nội cần tăng cường an ninh trật tự tại các khu chung cư, truy quét các nhóm tội phạm về ma túy, đòi nợ thuê; khắc phục tình trạng trộm cắp vặt, chèo kéo khách tại các điểm du lịch; chú trọng nhiều tới các loại hình tội phạm mới có tính chất khu vực và toàn cầu.

Thứ hai, tăng cường cải thiện năng suất lao động, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh của nền kinh tế. Bangkok được đánh giá là có sự phát triển kinh tế năng động hơn so với Hà Nội. Bangkok luôn là một trong những điểm du lịch hấp dẫn nhất thế giới, thu hút được nhiều khách du lịch đến tham quan, nghỉ dưỡng và lưu trú dài ngày. Vì vậy, từ bài học về phát triển kinh tế của Bangkok, Hà Nội có thể chú trọng hơn việc cải thiện năng suất lao động để có chất lượng và hiệu quả cao hơn, thu hút đầu tư cho hạ tầng, lấp đầy các khu công nghệ cao, khu/cụm công nghiệp theo quy hoạch đã duyệt; phát triển công nghiệp hỗ trợ, các sản phẩm công nghiệp chủ lực cũng như các sản phẩm dịch vụ mà Hà Nội có lợi thế so sánh trong từng thời kỳ.

Thứ ba, gia tăng mạnh mẽ tỷ lệ đô thị hóa theo lộ trình kế hoạch. Như đã đề cập ở trên, Bangkok từ rất sớm đã có tỷ lệ đô thị hóa cao trên 70% tạo điều kiện ổn định và bứt phá về nhiều mặt, nhất là về kinh tế. Còn Hà Nội đến hơn 30 năm sau, tỷ lệ đô thị hóa năm 2017 mới đạt 49,2%. Vì vậy, Thành phố cần sớm hoàn thành xây dựng và thực hiện Đề án thành lập một số quận mới đến năm 2020 từ các huyện Hoài Đức, Gia Lâm, Thanh Trì, Đông Anh, Đan Phượng.

Thứ tư, nâng cao tính tự giác về tuân thủ pháp luật của người dân. Rút kinh nghiệm thời gian qua, ý thức chấp hành pháp luật của người dân Hà Nội vẫn còn nhiều hạn chế; chế tài xử phạt còn thấp, chưa đủ mạnh. Vì vậy, Thành phố cần đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền, phổ biến pháp luật cũng như xây dựng các chế tài khen thưởng, xử phạt công bằng và nghiêm minh để người dân có thể tự giác tuân thủ pháp luật hơn nữa.

Thứ năm, đẩy mạnh hơn nữa phát triển du lịch văn hóa. Từ kinh nghiệm phát triển du lịch văn hóa, du lịch y tế của Bangkok, Hà Nội có thể lựa chọn những thế mạnh về y tế, về làng nghề...trên địa bàn để phối hợp với ngành du lịch xây dựng kế hoạch và phát triển mạnh mẽ sản phẩm du lịch văn hóa – lịch sử; chú trọng kết nối các tour du lịch gắn với các di sản văn hóa và làng nghề truyền thống; xây dựng và triển khai Đề án du lịch thông minh trong cấu thành “Thành phố thông minh”; đề xuất với Chính phủ có những cải cách mạnh mẽ về chính sách thị thực du lịch nhằm tạo điều kiện để ngành du lịch phát triển nhanh hơn.

Thứ sáu, tăng cường phát triển nông nghiệp công nghệ cao. Các kinh nghiệm về phát triển nông nghiệp công nghệ cao của Bangkok luôn có giá trị tham khảo hữu ích đối với Hà Nội. Về lâu dài, Hà Nội cần chuyển đổi cơ cấu kinh tế theo hướng ưu tiên các ngành dịch vụ và công nghiệp, giảm dần cơ cấu nông nghiệp, nhưng trước mắt Hà Nội cần đẩy mạnh phát triển nông nghiệp công nghệ cao phù hợp với điều kiện đất đai và khai thác tối đa các lợi thế nhằm mang lại giá trị gia tăng cao nhất.

Thứ bảy, hỗ trợ tích cực việc hình thành các tập đoàn kinh tế lớn. Qua thực tiễn của Bangkok, Hà Nội cần tăng cường hỗ trợ cho các doanh nghiệp lớn bằng nhiều hình thức đa dạng nhằm giúp các doanh nghiệp nâng cao năng lực cạnh tranh để có thể bứt phá, dẫn đầu, làm điểm tựa cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ khác.

Kết luận

Bangkok và Hà Nội là thủ đô của hai quốc gia phát triển năng động trong khu vực ASEAN, có trình độ phát triển về các mặt kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, giáo dục, khoa học công nghệ... tương đối đồng đều, không có những điểm vượt trội hoặc lạc hậu quá mức nếu thực hiện so sánh hai thành phố với nhau. Hai thành phố có những điểm tương đồng bên cạnh những điểm khác nhau mang tính đặc thù. Việc phân tích, so sánh chất lượng cuộc sống giữa Bangkok và Hà Nội để rút ra những lợi thế, điểm yếu không chỉ góp phần giải quyết các vấn đề bức xúc mang tính quốc gia, khu vực, mà còn giúp gợi mở đối với các nhà quản lý và hoạch định chính sách của mỗi thành phố để họ có

được cái nhìn tổng quan về thực trạng chất lượng cuộc sống đô thị một cách toàn diện và có cơ sở khoa học. Trên cơ sở đó, chính quyền mỗi bên có thể xây dựng các lộ trình, kế hoạch, cơ chế, chính sách nhằm giúp cải thiện và nâng cao chất lượng cuộc sống của mỗi thành phố một cách đồng bộ theo hướng phát triển bền vững, phù hợp với đặc điểm, thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội của mỗi nước và mục tiêu xây dựng Cộng đồng ASEAN./.

CHÚ THÍCH

- Xem: Hahlweg, D. (1997). "The City as a Family" in Lennard, S, H, S von UngernSternberg, H. L. Lennard, making cities livable. In International Making Cities Livable Conferences. California, USA: Gondolier Press.
- Xem: Mercer (2015), The Mercer Quality of Living Survey. MERCER; New York, NY, USA: 2015.
- Xem: Cổng Thông tin ASEAN Việt Nam (2018), Tổng quan Cộng đồng Văn hóa - Xã hội ASEAN (ASCC) Vietnam.vn. Asean.vietnam.vn/Default.aspx? Page= News Detail& NewsId=48547, truy cập ngày 25/6/2018.
- Báo Nhân dân điện tử (2016), Thái Lan nơi lòng chính sách thị thực, trang tin tức, số ra ngày 22/11/2016, truy cập ngày 15/5/2018.
- VnEconomy (2018), Chính sách miễn visa và "nút thắt cổ chai" của du lịch Việt Nam, trang Thị trường, Báo điện tử thuộc nhóm Thời báo Kinh tế Việt Nam, ngày 23/4/2018, truy cập ngày 15/5/2018.
- Đó là các tổ chức quốc tế như: Ban thư ký Ủy ban Kinh tế và Xã hội của Châu Á và Thái Bình Dương (ESCAP), Văn phòng khu vực Châu Á - Thái Bình Dương của Tổ chức Nông lương thế giới (FAO), Hàng không thế giới (ICAO), Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO), Tổ chức Di cư Quốc tế (IOM), Liên minh Viễn thông Quốc tế (ITU), Ủy ban Cao ủy Liên hợp quốc (UNHCR) và Quỹ Nhi đồng LHQ (UNICEF). Hiện Bangkok đang có quan hệ với 30 thành phố lớn như: Washington DC, Bắc Kinh, Budapest, Brisbane, Moscow, Saint Petersburg, Manila, Jakarta, Hà Nội, Vientiane, Astana, Triều Châu, Fukuoka, Seoul, Quảng Châu, Lausanne, Busan, Chongqing, Tianjin, Ankara, v.v.
- UBND thành phố Hà Nội (2018), Báo cáo số 30/BC-UBND ngày 13/11/2018 về "Đánh giá giữa kỳ thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016-2020".
- ReferencesGef.or.jp, 2014, Băng Cốc, <http://www.gef.or.jp/20club/E/bangkok.htm>, truy cập ngày 01 tháng 10 năm 2017.
- UBND thành phố Hà Nội (2018), Báo cáo số 30/BC-UBND ngày 13/11/2018 về "Đánh giá giữa kỳ thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016-2020".
- Công an Thành phố Hà Nội đã tham mưu cho Thành phố xây dựng các Quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội của Thành phố đảm bảo các yêu cầu, nội dung về quốc phòng - an ninh (Quy hoạch chung xây dựng Thủ đô Hà Nội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050; Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội đến năm 2020 tầm nhìn đến năm 2030; Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050).
- ReferencesGef.or.jp, 2014, Băng Cốc, <http://www.gef.or.jp/20club/E/bangkok.htm> truy cập ngày 01 tháng 10 năm 2017.
- Diễn hình như: vụ khiếu kiện đồng người tại phường Dương Nội, Yên Nghĩa, Vạn Phúc (quận Hà Đông), vụ việc tại phường Liễu Giai, Giảng Võ, Thành Công (quận Ba Đình)...
- Báo cáo số 200- BC/ĐUCA của Đảng ủy Công an Thành phố Hà Nội ngày

- 15/10/2018 về quản lý phát triển XH ở nước theo quan điểm Nghị quyết Đại hội lần thứ XII của Đảng
14. ReferencesGef.or.jp, 2014, *Băng Cốc*, http://www.gef.or.jp/20club/E_bangkok.htm truy cập ngày 01 tháng 10 năm 2017.
15. NUMBEO, (2018), https://www.numbeo.com/crime/compare_cities.jsp?country1=Vietnam&country2=Thailand&city1=Hanoi&city2, truy cập ngày 25/8/2018.
16. Office of the National Economic and Social Development Board (2014), *The expectation of the number Thai population in 2010–2014*.
17. UBND thành phố Hà Nội (2018), Báo cáo số 30/BC-UBND ngày 13/11/2018 về “Đánh giá giữa kỳ thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016-2020”.
- Tổng quan Cộng đồng Văn hóa - Xã hội ASEAN (ASCC) - Vietnam.vn*. Asean.vietnam.vn/Default.aspx?Page=NewsDetail&NewsId=48547, truy cập ngày 25/6/2018.
6. Hahlweg, D. (1997), “*The City as a Family*” in Lennard, S, H, S von UngernSternberg, H. L. Lennard, making cities livable. In *International Making Cities Livable Conferences*. California, USA: Gondolier Press.
7. Mercer (2015), *The Mercer Quality of Living Survey*. MERCER; New York, NY, USA: 2015.
8. New Economics Foundation (2018), *Chỉ số hạnh phúc (Happy Planet Index - HPI)* <http://happyplanetindex.org/>, truy cập ngày 25/6/2018.
9. NUMBEO (2018), https://www.numbeo.com/crime/compare_cities.jsp?country1=Vietnam&country2=Thailand&city1=Hanoi&city2, truy cập ngày 25/8/2018.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Thư ký ASEAN Quốc gia Việt Nam - Bộ Ngoại Giao (2015), *Khái quát về Cộng đồng ASEAN*, asean.mofa.gov.vn/thong-tin/10/act_print/ban-in.html, ngày đăng: 18/09/2018, 11:14 am, truy cập ngày 16/8/2018.
2. Báo Nhân dân điện tử (2016), *Thái Lan nói lỏng chính sách thị thực*, trang tin tức, số ra ngày 22/11/2016, truy cập ngày 25/6/2018.
3. Casellati, A. (1997), “*The Nature of Livability*” in Lennard, S, H, S von Ungern-Sternberg, H. L. Lennard, making cities livable. In *International Making Cities Livable Conferences*. California, USA: Gondolier Press.
4. Công an thành phố Hà Nội (2018), *Báo cáo số 200- BC/ĐUCA của Đảng ủy Công an Thành phố Hà Nội ngày 15/10/2018 về quản lý phát triển xã hội ở nước ta theo quan điểm Nghị quyết Đại hội lần thứ XII của Đảng*.
5. Cổng Thông tin ASEAN Việt Nam (2018),
10. Office of the National Economic and Social Development Board (2003), *Final Report Suvarnabhumi Aerotropolis Development Plan*, Bangkok: Thailand. Pacific
11. Office of the National Economic and Social Development Board (2014), *The expectation of the number Thai population in 2010–2014*.
12. ReferencesGef.or.jp, (2014), *Băng Cốc*, /bangkok. htm, truy cập ngày 01 tháng 10 năm 2017.
13. UBND thành phố Hà Nội (2018), Báo cáo số 30/BC-UBND ngày 13/11/2018 về “Đánh giá giữa kỳ thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016-2020”.
14. UNDP (2014), THAILAND, On the theme “Addressing ongoing and emerging challenges for meeting the Millennium Development Goals in 2015 and for sustaining development gains in the future” National Voluntary Presentation (NVP) For the Annual Ministerial Review (AMR) at ECOSOC 2014, http://www.un.org/en/ecosoc/newfunc/pdfl4/thailand_nr.pdf, truy cập ngày 25/6/2018.